

Katarzyna SAWICZ

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Analiza rynku ubezpieczeń na życie w latach 2000–2010 na podstawie wybranych wskaźników finansowych

Wstęp

W Polsce rynek ubezpieczeń na życie zaczął działać na zasadzie swobodnej konkurencji w roku 1990, gdy w życie weszła ustawa o działalności ubezpieczeniowej. Pierwszym skutkiem wejścia w życie tej ustawy była demonopolizacja PZU oraz rozdzielnie branż ubezpieczeniowych na ubezpieczenia życiowe (dział I) oraz pozostałe osobowe i majątkowe (dział II). Obecnie zasady funkcjonowania zakładów ubezpieczeń w Polsce reguluje ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (DzU, nr 124, poz. 1151, ze zm.). Ustawa ta określa warunki wykonywania działalności w zakresie ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych, a także zasady wykonywania zawodu aktuarium, sprawowania nadzoru ubezpieczeniowego, organizacji i funkcjonowania ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego.

Prawidłową oceną kondycji rynku ubezpieczeń zainteresowanych jest wiele podmiotów gospodarczych, m.in. klienci, akcjonariusze, organy nadzoru. Każdy z tych podmiotów zainteresowany jest odmiennymi informacjami.

W artykule podjęto próbę analizy finansowej rynku ubezpieczeń na życie w latach 2000–2010. Analizy dokonano na podstawie wybranych wskaźników finansowych, które w sposób syntetyczny informują o kondycji sektora ubezpieczeń na życie w rozważanym okresie. Przeanalizowano wybrane wskaźniki finansowe z zakresu wypłacalności, rentowności oraz sprawności działania.

1. Zarządzanie finansami zakładów ubezpieczeń.

Zarządzanie finansami zakładów ubezpieczeń znacznie różni się od zarządzania innymi podmiotami gospodarczymi. W zakładach ubezpieczeniowych najpierw pojawiają się wpływy z tytułu sprzedaży, a dopiero później ponoszone są koszty, które zostają rozłożone w czasie. W zakładach ubezpieczeń głównymi przychodami ze sprzedaży są składki ubezpieczeniowe, natomiast głównymi kosztami – wypłacone odszkodowania oraz świadczenia. Przychody i koszty w działalności ubezpieczeniowej są przesunięte w czasie, dlatego też specyficzną cechą działalności ubezpieczeniowej jest tworzenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Odpowiednie dbanie o interesy klienta oraz akcjonariuszy obejmuje wiele działań polegających na tworzeniu systemu zabezpieczeń finansowych, prawnych, organizacyjnych i technicznych, które powinny dawać wystarczającą gwarancję wypłacalności zakładu ubezpieczeniowego (por. [3]).

Analiza finansowa zakładów ubezpieczeń jest przydatna do podejmowania przez firmę ubezpieczeniową decyzji bieżących i strategicznych oraz do kontroli i oceny działalności zakładów przez różne podmioty, a zwłaszcza instytucje nadzoru. Głównym zadaniem analizy finansowej jest ocena finansowej strony działalności zakładów ubezpieczeń w stosunku do wielkości osiągniętych w okresach poprzednich. Przydatność analizy finansowej zależy przede wszystkim od właściwego ustalenia czynników kształtujących kondycję finansową zakładów ubezpieczeń oraz od dokładnego wyznaczenia sposobów ich oddziaływania na przedsiębiorstwo.

Podstawowym zadaniem zakładu ubezpieczeń jest zachowanie bezpieczeństwa i stabilności finansowej w długim okresie. Ważnym zadaniem zakładu ubezpieczeń związanym z gospodarką finansową jest zapewnienie stałej wypłacalności oraz płynności finansowej. Konieczność zachowania bezpieczeństwa oraz przestrzegania określonych norm i zasad gospodarki finansowej wynika z tego, że zakłady ubezpieczeń – podobnie jak banki – należą do instytucji zaufania społecznego. Ubezpieczający powinien mieć pewność uzyskania pełnego świadczenia, zawartego w umowie, w sytuacji wystąpienia szkody. Zakłady ubezpieczeniowe, pozyskując składki od klientów, gromadzą olbrzymie fundusze kapitałowe. Zgromadzone fundusze powinny być dobrze zarządzane oraz generować dodatkowe dochody, ponieważ nie są one własnością zakładów ubezpieczeniowych [por. 4].

2. Istota analizy wskaźnikowej

Jednym z głównych elementów analizy finansowej jest analiza wskaźnikowa. Często uznaje się ją za jeden z najważniejszych elementów oceny kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń, a w konsekwencji całej branży ubezpieczeniowej, której zakłady są współtwórcami i współuczestnikami.

Analiza wskaźnikowa dostarcza informacji o sytuacji finansowej przedsiębiorstwa oraz o wynikach jego działalności, posługując się zbiorem wskaźników powiązanych ze sobą logicznie. Wartości tych wskaźników, ich zmiany w czasie, jak również relacje między nimi umożliwiają ocenę działalności przedsiębiorstwa, a także stanowią podstawę do formułowania wniosków na temat kształtowania się w przyszłości działalności zakładu, jak też rozwoju całego rynku.

Obliczane wskaźniki stanowią stosunki odpowiednich pozycji aktywów i pasywów, a także są zestawieniem wyniku finansowego i niektórych pozycji sprawozdań finansowych. Są to także relacje danych z technicznego rachunku ubezpieczeń, ogólnego rachunku zysków i strat, a także pozostałych sprawozdań oraz dokumentów zewnętrznych. Na podstawie tych źródeł informacji można obliczyć kilkadziesiąt wskaźników, które pozostają w stosunku do siebie w różnorodnych relacjach i posiadają różną od siebie pojemność informacyjną.

Analiza wskaźnikowa umożliwia ocenę przeszłej, obecnej, a także może być podstawą do antycypacji przyszłej sytuacji finansowej ubezpieczyciela, jak i poziomu rozwoju rynku ubezpieczeniowego. Ma ona za zadanie identyfikację tych obszarów działalności, które są zarządzane w nieodpowiedni sposób i stanowią zagrożenie dla funkcjonowania zakładu ubezpieczeń. Pozwala ona więc na ocenę możliwości rozwojowych i ekspansyjnych zakładu ubezpieczeń (por. [2]).

Analiza wskaźnikowa dzieli się na ogólną i szczegółową. Ogólna analiza wskaźnikowa polega na ocenie wartości wskaźników obliczonych na podstawie danych zaczerpniętych ze sprawozdań finansowych. Wskaźniki służą do wyznaczania rozmiaru pewnych zjawisk, a ich ocena wiąże się z porównaniem ich wartości ze standardami. Do obszarów gospodarki finansowej zakładów ubezpieczeń należą m.in.: zarządzanie kapitałami, polityka lokacyjna, jak i gospodarka finansowa w zakresie kosztów.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa stanowi uzupełnienie analizy ogólnej. Polega ona na badaniu pewnych prawidłowości w odniesieniu do poszczególnych rodzajów rezerw, lokat, klas lub grup ubezpieczeń. Powinna ona umożliwić określenie przyczyn i nieprawidłowości, które zostały stwierdzone na podstawie ogólnej analizy wskaźnikowej (por. [6]).

3. Poziom rozwoju rynku ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2000–2010

Stopień rozwoju rynku ubezpieczeń danego kraju wyznaczają trzy podstawowe wskaźniki:

- udział zebranej składki ubezpieczeniowej w produkcie krajowym brutto – nazwany współczynnikiem penetracji,
- wielkość składki *per capita*, czyli przypadającej na jednego mieszkańca – nazywana współczynnikiem gęstości,

— wielkość zebranej składki ogółem (por. [1]).

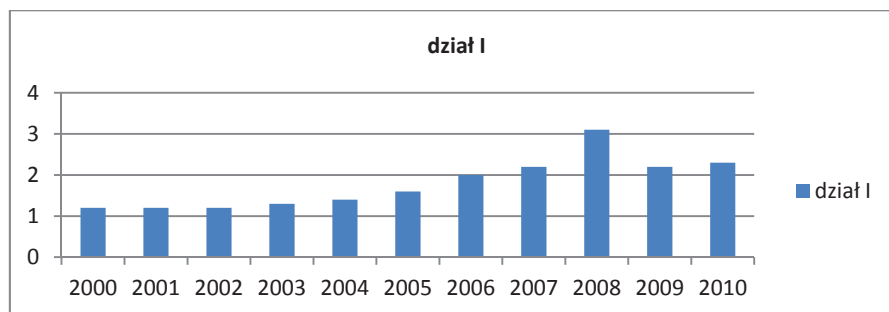
Wskaźnik wyrażający stosunek składki ubezpieczeniowej do produktu krajowego brutto zalicza się do grupy wskaźników charakteryzujących ilościowo rolę, jaką spełniają ubezpieczenia w całej gospodarce narodowej. Wyższy stosunek rocznej składki ubezpieczeniowej do PKB świadczy o wyższej kulturze ubezpieczeniowej w danym kraju i szerokim stosowaniu ubezpieczeniowej metody ochrony mienia oraz życia i zdrowia ludności (por. [5]). Wzrost gospodarczy Polski stymuluje rozwój rynku ubezpieczeń. Ze wzrostem PKB rośnie stosunek wartości składki przypisanej brutto do PKB, chociaż w tempie wolniejszym (por. [7]).

Udział zebranej składki ubezpieczeniowej w produkcie krajowym brutto (w %) w latach 2000–2010 dla działu I przedstawiono w tabeli 1 oraz na rys. 1.

Tabela 1. Udział zebranej składki ubezpieczeniowej w produkcie krajowym brutto (w %) w latach 2000–2010 (dział I)

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
dział I	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,6	2	2,2	3,1	2,2	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Rysunek 1. Udział zebranej składki ubezpieczeniowej w produkcie krajowym brutto (w %) w latach 2000–2010 (dział I)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Analizując dane z powyższej tabeli, można zauważyć, że w latach 2000–2002 wartość współczynnika penetracji była na stałym poziomie i wynosiła 1,2% PKB, natomiast w okresie 2003–2008 obserwujemy sukcesywny wzrost współczynnika penetracji. W roku 2009 nastąpił znaczny spadek badanego współczynnika. Przyczyną jego spadku był kryzys gospodarczy. W kolejnym roku zaobserwować można nieznaczny wzrost badanego współczynnika.

Kolejnym syntetycznym miernikiem rozwoju sektora ubezpieczeń jest wartość składki ubezpieczeniowej (w zł) przypadającej na 1 mieszkańca (tzw. współczynnik gęstości).

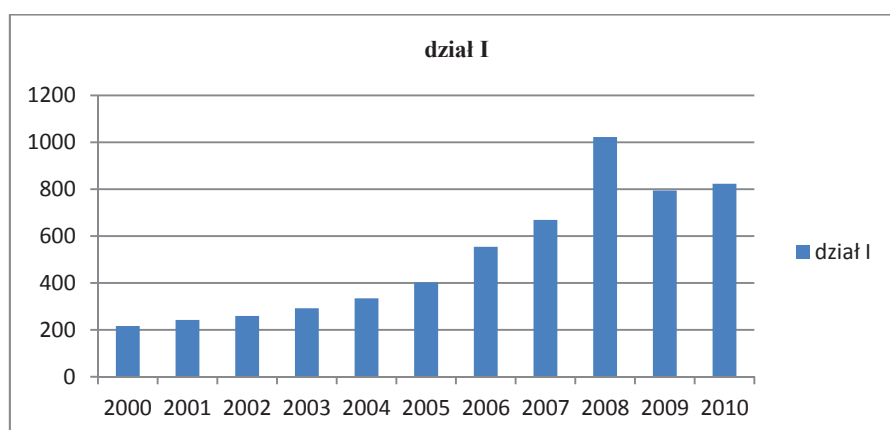
Na podstawie informacji określającej, ile środków finansowych statystyczny mieszkaniec przeznaczają na ubezpieczenia, możemy wnioskować o stopniu rozwoju świadomości ubezpieczeniowej obywateli danego kraju (por. [5]).

Wartość składki ubezpieczeniowej (w zł) przypadającej na 1 mieszkańca w latach 2000–2010 dla działu I przedstawiono w tabeli 2 oraz na rys. 2:

Tabela 2. Wartość składki ubezpieczeniowej (w zł) przypadającej na 1 mieszkańca w latach 2000–2010 (dział I)

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
dział I	216	242	259	292	334	402	554	669	1022	794	823

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Rysunek 2. Wartość składki ubezpieczeniowej (w zł) przypadającej na 1 mieszkańca w latach 2000–2010 (dział I)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

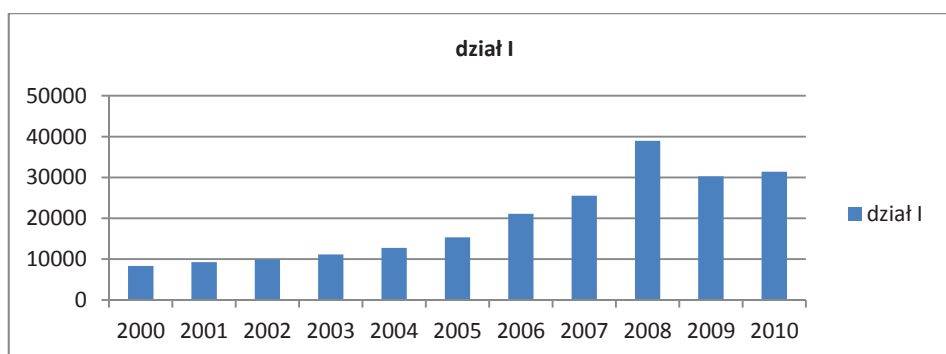
Wartość składki ubezpieczeniowej przypadającej na 1 mieszkańca w latach 2000–2008 dynamicznie wzrastała. Szczególny wzrost nastąpił w roku 2008, gdzie poziom tego współczynnika w porównaniu z rokiem 2007 wzrósł o ponad 50%. Jednak w roku 2009, na skutek kryzysu finansowego, nastąpił spadek o prawie 30%. W kolejnym roku wartość współczynnika gęstości nieznacznie wzrosła – w stosunku do roku 2009. Analizując jego wartość w badanym okresie, należy stwierdzić, że w Polsce wzrasta świadomość ubezpieczeniowa. W 2010 roku wartość badanego współczynnika była czterokrotnie wyższa niż w roku 2000.

Trzecim wskaźnikiem wyznaczającym stan polskiego rynku ubezpieczeń jest wielkość zebranej składki brutto ogółem (w mln zł). Wartość zebranej składki ogółem przedstawiono w tabeli 3 oraz na rysunku 3.

Tabela 3. Wartość zebranej składki ubezpieczeniowej brutto (w milionach zł) w latach 2000–2010 (dział I)

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
dział I	8334,6	9256,6	9901	11167,3	12738	15323,5	21108	25509,4	38985,9	30283,4	31423,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Rysunek 3. Wartość składki ubezpieczeniowej brutto (w mln zł) w latach 2000–2010 (dział I)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Wielkość zebranej składki brutto dla działu I w latach 2000–2008 dynamicznie wzrastała. W 2009 roku można zaobserwować spadek badanej wielkości na skutek kryzysu finansowego. Natomiast w roku 2010 poziom zebranej składki brutto dla działu I nieznacznie wzrósł. Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że w Polsce rynek ubezpieczeń rozwija się dynamicznie i w kolejnych latach należy oczekiwać dalszego rozwoju rynku ubezpieczeń na życie.

Warto jeszcze zauważyć, że wartość składki przypisanej brutto dla działu I w roku 1991 wynosiła 0,2 mld zł, natomiast w 2010 – 31,4 mld złotych, a więc wzrost składki przypisanej brutto w ciągu ostatnich 19 lat jest znaczący.

Sukcesywny wzrost powyższych wskaźników oznacza, że rynek usług ubezpieczeniowych działu I rozwija się dość dynamicznie, wzrasta też świadomość ubezpieczeniowa Polaków.

4. Analiza wybranych wskaźników finansowych

Analiza wskaźnikowa poszczególnych działów rynku ubezpieczeniowego w Polsce odzwierciedla ogólną sytuację zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w konkretnych działach. Dzieje się tak dlatego, że dane potrzebne do obliczeń wskaźników dla poszczególnych działów rynku to zagregowane dane pochodzące z rocznych sprawozdań firm ubezpieczeniowych, które współtworzą poszczególne działy. Zagregowane dla całego sektora dane pozwalają na wyrobienie sobie ogólnego poglądu, co do kondycji zakładów w tym sektorze funkcjonujących.

W artykule przedstawiono wybraną grupę wskaźników finansowych, które informują o finansowej sytuacji polskiego rynku ubezpieczeń. Przeanalizowano wybrane wskaźniki finansowe z zakresu wypłacalności, rentowności oraz sprawności działania.

Najważniejszą płaszczyzną oceny kondycji zakładów w sektorze ubezpieczeń jest stwierdzenie zdolności do kontynuowania działalności ubezpieczeniowej. Dlatego kondycję sektora ubezpieczeń dobrze przedstawiają wskaźniki wypłacalności. Badają one realizację ustawowych wskaźników wypłacalności zakładu ubezpieczeń oraz innych wskaźników mierzących wystarczalność środków własnych.

Jednym ze wskaźników wypłacalności jest wskaźnik monitorowania działalności. Za pomocą tego wskaźnika można określić, czy zakłady ubezpieczeń posiadają środki własne w wysokości co najmniej równej marginesowi wypłacalności, a zarazem pokrywającej kapitał gwarancyjny (por. [6]).

Wartość tego wskaźnika w latach 2000–2010 przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Wartość wskaźnika monitorowania działalności (w %) w latach 2000–2010 (dział I)

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
dział I	183,55	175,9	206,18	235,73	276,5	292,6	299,87	347,33	285,77	345,96	316,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń określił empiryczne wartości badanego wskaźnika, oceniające kondycję zakładu ubezpieczeniowego. Dla działu I granice te przedstawia tabela 5:

Tabela 5. Granice empiryczne wskaźnika monitorowania działalności wyznaczone przez Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń

Kondycja zakładu ubezpieczeń	Bardzo zła	Zła	Średnia	Dobra	Bardzo dobra
Dział I	do 113,64%	od 113,64% do 148,39%	od 148,39% do 266,89%	od 266,89% do 522,61 %	od 522,61%

Źródło: Wanat-Połeć E (red.) *Metodologia analizy zakładów ubezpieczeń*, Departament Analiz Systemu Ubezpieczeniowego Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń, Warszawa 2001.

Analizując wartości wskaźnika monitorowania działalności w latach 2000–2010, można stwierdzić, że w latach 2000–2003 kondycja zakładów ubezpieczeniowych była średnia, natomiast w latach 2004–2010 osiągnęła poziom dobry. Oznacza to, że w badanym okresie zakłady działu I były dobrze zabezpieczone finansowo i dlatego zdolne były do kontynuowania działalności.

Kolejnymi wskaźnikami, dzięki którym można sprawdzić, czy prowadzona działalność ubezpieczeniowa jest opłacalna, są wskaźniki rentowności. Określają one wielkość wyniku finansowego brutto lub netto przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem oraz składki przypisanej brutto. Zatem w przypadku zysku wskaźniki te określają tzw. stopę zwrotu ze środków będących w posiadaniu zakładu ubezpieczeniowego (por. [6]).

Wartość wskaźników rentowności dla działu I w latach 2000–2010 podaje tabela 6:

Tabela 6. Wartość wskaźników rentowności w latach 2000–2010

Wskaźnik rentowności działalności technicznej (w %)											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	4,98	3,56	7,36	10,04	11,70	16,17	15,60	13,78	9,25	14,73	11,51
Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej (w %)											
I	12,19	10,24	11,81	8,06	8,77	9,58	10,24	5,06	-7,88	9,81	7,83
Wskaźnik rentowności sprzedaży (w %)											
I	2,82	3,67	5,58	9,73	11,04	14,88	13,65	12,88	6,43	13,21	11,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Analizując wskaźnik rentowności działalności technicznej w danym okresie, można zauważyć, że w latach 2000–2005 wskaźnik ten dla działu I wzrastał, co świadczy o tym, że działalność ubezpieczeniowa w tym dziale była opłacalna i przynosiła dochody. Następnie w latach 2006–2008 odnotowano z roku na rok spadek tego wskaźnika. Pozytywnym zjawiskiem jest jego wzrost w roku 2009 do poziomu 14,73%. W kolejnym roku nastąpił spadek do poziomu 11,51%.

Jednak mimo wahań badanego wskaźnika działalność ubezpieczeniowa w rozważanym okresie był opłacalna.

Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej, który jest stosunkiem dochodów z lokat do średniej wartości lokat bilansowych, w rozważanym okresie dla działu I ulegał pewnym wahaniom, natomiast w roku 2008 osiągnął wartość ujemną. Korzystną tendencją jest jednak wzrost tego wskaźnika w roku 2009.

Kolejnym wskaźnikiem rentowności, który informuje, jak część składki przypisanej brutto określa wartość zysku netto (zysku do podziału) w sektorze ubezpieczeń, jest wskaźnik sprzedaży. Wartość tego wskaźnika w dziale I w latach 2000–2005 sukcesywnie wzrastała. Niepokojący był jego spadek w dziale I w roku 2008. Tak drastyczny spadek, bo prawie 50%, mógł wynikać ze strat poniesionych z powodu realizacji (sprzedaży) lokat i kosztów z tytułu aktualizacji wartości lokat utrzymywanych w tym dziale (por. [8]). Jednak w roku 2009 w dziale I odnotowano ponowny wzrost analizowanego wskaźnika – w stosunku do roku 2008. W roku 2010 nastąpił nieznaczny spadek – do poziomu 11,56%.

Ostatnią grupą wskaźników analizowaną w pracy jest tzw. grupa wskaźników sprawności działania. Określają one aktywność zakładu ubezpieczeń w zakresie wykorzystywania posiadanych zasobów (por. [6]).

W pracy przeanalizowano wybrane wskaźniki sprawności działania, takie jak: dynamika składki przypisanej brutto, wskaźniki szkodowości oraz wskaźniki kosztów działalności. Wskaźniki te w sposób wieloaspektowy podają informację dotyczącą działalności sektora ubezpieczeniowego.

Przyrost (dynamika) składki przypisanej brutto jest dobrym miernikiem sprawności działania sektora ubezpieczeń. Natomiast wskaźniki kosztów działalności przedstawiają, jaką część składki ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń stanowią koszty administracyjne.

Wartości powyższych wskaźników w latach 2000–2010 przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Wartość wskaźników sprawności działania w latach 2000–2010

Dynamika składki przypisanej brutto (w %)											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	119,8	111,1	106,9	112,8	114,0	120,4	137,8	120,9	152,8	77,68	103,76
Współczynnik szkodowości (w %)											
I	31,85	36,59	45,26	47,79	48,98	49,38	40,83	41,52	50,77	92	70,90
Współczynnik działalności ubezpieczeniowej (w %)											
I	30,89	30,89	24,87	21,04	19,56	17,99	16,35	17,15	12,65	17,81	16,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych” z lat 2000–2010.

Z powyższych danych wynika, że dynamika składki przypisanej brutto w latach 2000–2008 sukcesywnie przyrastała, co dobrze świadczy o rynku ubezpie-

czeń w tym okresie. Największy przyrost składki odnotowano w roku 2008. Jednak w roku 2009 dynamika składki przypisanej brutto poważnie spadła, co nie jest pozytywnym zjawiskiem. Natomiast w roku 2010 wartość badanego wskaźnika wzrosła w stosunku do roku 2009.

W sektorze ubezpieczeń bardzo istotne jest zarządzanie kosztami zakładów ubezpieczeń. Kolejnym wskaźnikiem, który jest miernikiem sprawności działania zakładu ubezpieczeń, jest wskaźnik szkodowości. Przewiduje on, jaką część składki zarobionej brutto sektor przeznaczył w danym roku na świadczenia oraz koszty odszkodowań brutto. Znaczne wahania tego wskaźnika mogą informować o błędach w ocenie ryzyka. W latach 2000–2005 współczynnik szkodowości w dziale I wzrastał, znaczny przyrost tego współczynnika można zauważyć szczególnie w roku 2002. Natomiast w latach 2002–2005 współczynnik ten (dla działu I) był na stabilnym poziomie. Korzystnym zjawiskiem był jego spadek w roku 2006 o prawie 9%. Niestety, w roku 2008 odnotowano ponownie prawie 9% wzrost współczynnika szkodowości – w porównaniu z rokiem 2007. Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki poziom szkodowości w roku 2009. Wzrósł on w tym dziale prawie o 40% w porównaniu z rokiem 2008. Świadczy to o tym, że prawie 92% składki zarobionej brutto zakład ubezpieczeń wydał na świadczenia oraz odszkodowania. Dodatkowo, jeżeli weźmiemy pod uwagę fakt, że dynamika składki przypisanej brutto w tym dziale zmalała, to jest czym się niepokoić. Korzystnym zjawiskiem jest spadek badanego wskaźnika w roku 2010 do poziomu 70,9%.

Następnym ważnym obszarem zarządzania kosztami w sektorze ubezpieczeń są koszty działalności ubezpieczeniowej. Z powyższych danych wynika, że współczynnik kosztów działalności ubezpieczeniowej, który wyraża stosunek kosztów działalności ubezpieczeniowej do składki przypisanej brutto, w dziale I w latach 2000–2006 spadał, co dobrze świadczy o zarządzaniu kosztami zakładów ubezpieczeń. W latach 2007–2010 analizowany współczynnik ulegał nieznacznym wahaniom, ale utrzymuje się na zadawalającym poziomie.

Podsumowanie

Przeprowadzając analizę finansową sektora ubezpieczeniowego w latach 2000–2010, można stwierdzić, że kondycja sektora ubezpieczeniowego działu I nie jest w najgorszej sytuacji. Da się zauważyć, że polski rynek ubezpieczeń na życie dynamicznie rozwija się, mimo wielu braków i trudności. Szczególnie dobrą kondycję sektor ten prezentował w latach 2002–2008. W tym okresie można zauważyć coraz większy udział zebranej składki ubezpieczeniowej w produkcji krajowym brutto, systematyczny wzrost wartości składki przypadającej na 1 mieszkańca oraz systematyczny wzrost wielkości zebranej składki brutto ogółem. Szczególnie wysokie wartości wymienionych wcześniej współczynników

odnotowano w roku 2008. W tym też czasie obserwujemy znaczący wzrost większości wskaźników finansowych określających kondycję sektora ubezpieczeń w Polsce.

Z analizy wskaźnikowej wynika, że kryzys finansowy dotknął również branżę ubezpieczeniową. Widać to zwłaszcza po spadku w 2009 roku dynamiki składki przypisanej brutto oraz znacznym wzroście wskaźnika szkodowości. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak wzrost wyżej wymienionych wskaźników w roku 2010.

Gospodarka finansowa zakładów ubezpieczeń jest jednym z najważniejszych obszarów działania ubezpieczycieli. Właściwe realizowanie gospodarki finansowej przez zakłady ubezpieczeń jest warunkiem koniecznym, aby oferować ochronę ubezpieczeniową na wysokim poziomie. Właściwe zarządzanie finansami zakładu ubezpieczeniowego gwarantuje również odpowiednie zyski, a klientom daje poczucie bezpieczeństwa.

Literatura

- [1] Głabiszewski W., *Konkurencyjność działających w Polsce zakładów ubezpieczeń majątkowych w procesie integracji Polski z Unią Europejską*, wyd. Dom Organizatora, Toruń 2005.
- [2] Jaworski W., Lisowski J., *Analiza finansowa jako część składowa ratingu ubezpieczeniowego*, [w:] *Finanse i rachunkowość zakładów ubezpieczeń działu II*, red. T. Sangowski, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Katedra Ubezpieczeń, Poznań 1997.
- [3] Lisowski J., *Analiza finansowa działalności przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego*, [w:] *Ubezpieczenia*, red. J. Handschke, J. Monkiewicz, Poltex, Warszawa 2010.
- [4] Michalski T., *Ubezpieczenia gospodarcze: ryzyko i metodologia oceny*, C.H. Beck, Warszawa 2004.
- [5] Pajewska R., *Wybrane cechy diagnostyczne – opis i charakterystyka*, [w:] *Ubezpieczenia gospodarcze w Polsce i w Unii Europejskiej*, red. T. Michalski, Difin, Warszawa 2001.
- [6] Wanat-Poleć E., *Analiza wskaźnikowa zakładów ubezpieczeń*, [w:] *Metodologia analizy zakładów ubezpieczeń*, red. E. Wanat-Poleć, Departament Analiz Systemu Ubezpieczeniowego Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń, Warszawa 2001.
- [7] Wanat-Poleć E., *Zakłady ubezpieczeniowe ogółem*, [w:] *Przegląd dziesięciolecia*, red. E. Wanat-Poleć, Departament Analiz Systemu Ubezpieczeniowego Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń, Warszawa 2001.
- [8] *Ubezpieczenia 2009*, PIU, Wyd. Gramond.

Summary

Analysis of the life insurance market in the years 2000–2010 based on selected financial indicators

This paper presents the condition of the Polish life insurance market in the years 2000–2010. Analyses were based on selected financial ratios. The paper attempts to assess the opportunities and threats Polish life insurance market in the period considered. The analysis was based on data from the Annals of Insurance and Pension Funds.